Pajouhan Scientific Journal Volume 19, Issue 4, Summer 2021, Pages: 52-58

Original Article

doi: 10.61186/psj.19.4.52

Evaluation of the Effect of Smartphone-based Virtual Social Networking on Academic Performance of Undergraduate Nursing Students

Morteza Shamsizadeh (MSc)[1], Naser Mohammad Gholi Mezerji (Phd)[2], Pegah Sharifian (MSc)[3,*]

[1] *Instructor, Chronic Diseases Research Center (Home Care), Department of Medical-Surgical Nursing, School of Nursing and Midwifery, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran*
[2] *PhD Candidate, Department of Epidemiology, School of Health, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran*
[3] *Instructor, Department of Nursing, Malayer School of Nursing, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran*

Corresponding Author: *Pegah Sharifian, Department of Nursing, Malayer School of Nursing, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran. Email: Rsharifian7@gmail.com*

Received: 24/04/2021
Accepted: 04/07/2021

How to Cite this Article:
Shamsizadeh M, Mohammad Gholi Mezerji N, Sharifian P. Evaluation of the Effect of Smartphone-based Virtual Social Networking on Academic Performance of Undergraduate Nursing Students. *Pajouhan Scientific Journal*. 2021; 19(4): 52-58. DOI: 10.61186/psj.19.4.52

Abstract

Background and Objectives: Due to the increasing use of smartphone-based virtual social networking and the impact of these networks on various aspects of people's lives, this study aimed to investigate the effect of using smartphone-based virtual social networking on the academic performance of nursing undergraduate students.

Materials and Methods: This study included 200 undergraduate nursing students at Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran, who were systematically and randomly divided into case and control groups. A questionnaire on the amount of using virtual social networks was utilized to assess the membership status in smartphone-based virtual social networks, working hours with virtual social networks, reasons for using these networks, and membership duration. The obtained data were then analyzed using SPSS software (version 16) through the Chi-square test, independent t-test, and analysis of variance.

Results: The mean working hours with social networks in the case and control groups were obtained at 0.9±1.58 and 0.5±1.18 hours per day, respectively, which showed a statistically significant difference between the two groups (P=0.046). The membership duration in these networks was in 57% of the freshmen in the case group and 70% of the control group before entering the university.

Conclusions: The increasing use of smartphone-based virtual social networking reduces the students' academic performance and grade point average.

Keywords: Academic Performance; Social Network; University Students

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2028-12-28]

[DOI: 10.61186/psj.19.4.52]

Copyright © 2021 Pajouhan Scientific Journal. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (*http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/*) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cite.

مجله علمی پژوهان | دوره ۱۹، شماره ۴، تابستان ۱۴۰۰، صفحات ۵۲ تا ۵۸

مقاله پژوهشی

doi: 10.61186/psj.19.4.52

بررسی تأثیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی موبایلی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان کارشناسی پرستاری

مرتضی شمسی‌زاده[۱]، ناصر محمدقلی مزرجی[۲]، پگاه شریفیان[۳،*]

[۱] مربی، مرکز تحقیقات بیماری‌های مزمن (مراقبت در منزل)، گروه پرستاری داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

[۲] دانشجوی دکترای تخصصی، گروه اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

[۳] مربی، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری ملایر، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

* **نویسنده مسئول:** پگاه شریفیان، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری ملایر، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران. ایمیل: Rsharifian7@gmail.com

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۲/۰۴

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۴/۱۳

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی همدان محفوظ است.

چکیده

سابقه و هدف: با توجه به گسترش روزافزون استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در گوشی همراه و تأثیر این شبکه‌ها بر جنبه‌های مختلف زندگی افراد، این مطالعه با هدف بررسی تأثیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی موبایلی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان کارشناسی پرستاری انجام شد.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه،۲۰۰ دانشجوی کارشناسی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی همدان به روش تصادفی سیستماتیک وارد مطالعه و به دو گروه مورد و شاهد تقسیم شدند. عضویت در شبکه‌های اجتماعی مجازی موبایلی، ساعات کار با شبکه‌های اجتماعی مجازی، دلیل استفاده از این شبکه‌ها و زمان عضویت در دو گروه با استفاده از پرسش‌نامه میزان استفاده از شبکه‌های مجازی اجتماعی بررسی شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ و آزمون‌های آماری کای دو، تی مستقل و تحلیل واریانس تجزیه‌وتحلیل شدند.

یافته‌ها: میانگین ساعت کار با شبکه‌های اجتماعی درگروه مورد ۱/۵۸±۰/۹ و درگروه شاهد ۱/۱۸±۰/۵ساعت در روز بود که اختلاف آماری بین دو گروه معنی‌دار بود (p=۰/۰۴۶). زمان عضویت در این شبکه‌ها در ۵۷ درصد از دانشجویان گروه مورد در سال اول دانشگاه و در ۷۰ درصد از گروه شاهد، قبل از ورود به دانشگاه بود.

نتیجه‌گیری: استفاده بیشتر از شبکه‌های اجتماعی مجازی موبایلی باعث کاهش عملکرد تحصیلی و معدل دانشجویان می‌شود.

واژگان کلیدی: دانشجویان؛ شبکه اجتماعی؛ عملکرد تحصیلی

مقدمه

امروزه با گسترش کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات در زندگی روزمره شاهد شکل‌گیری نسل جدیدی از ابزارهای اینترنتی هستیم که امکانات بیشتری را برای روابط متقابل، مذاکره، گفت‌وگو و به‌طورکلی ارتباطات دوسویه فراهم آورده است [۱]. شبکه‌های اجتماعی اینترنتی به‌عنوان مهم‌ترین مصادیق این فناوری، به محلی برای حضور اقشار مختلف جامعه به‌ویژه جوانان و مکان تبادل آرا و افکار ایشان و تأمین نیازهای متناسب با زندگی اجتماعی جوانان تبدیل شده‌اند [۲]. شبکه‌های اجتماعی اینترنتی علاوه بر اینکه مرجع تأمین بسیاری از نیازهای فرهنگی و اجتماعی اعضای خود هستند، این امکان را برای اعضا فراهم می‌کنند که هم‌زمان با انجام سایر فعالیت‌های اجتماعی از طریق رایانه یا تلفن همراه، فعالیت خود را در این جوامع مجازی نیز پیگیری کنند [۳].

شبکه‌هایی چون فیسبوک، اینستاگرام، تلگرام، وایبر، واتساپ و توییتر ازجمله شبکه‌های اجتماعی مجازی هستند که در مدت زمانی کوتاه به‌سرعت رشد و روزبه‌روز میان افراد محبوبیت بیشتری پیدا کرده‌اند [۴]. ازآنجاکه برقراری ارتباط اصلی‌ترین دلیل استفاده کاربران از شبکه‌های اجتماعی است و کاربران می‌توانند در زمان کوتاهی با افراد متعددی ارتباط برقرار کنند، در بسیاری از موارد به استفاده افراطی افراد، به‌خصوص

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2028-12-28]

[DOI: 10.61186/psj.19.4.52]

نوجوانان و جوانان از این شبکه‌ها منجر شده است و باعث می‌شود کاربران به ارتباط در فضای مجازی بیش از ارتباط در فضای واقعی علاقمند شوند که این موضوع سلامت روانی آن‌ها را تهدید می‌کند. اختلالاتی چون اعتیاد به اینترنت، افسردگی، انزوای اجتماعی، اختلال هویت، کاهش احساسات و نداشتن اعتمادبه‌نفس ازجمله اختلالات رایج استفاده مفرط از شبکه‌های اجتماعی مجازی هستند [۵].

با پیدایش شبکه‌های اجتماعی، استفاده از این شبکه‌ها جزء جدایی‌ناپذیر زندگی بسیاری از دانشجویان شده است که روی تمام جوانب زندگی دانشجویی ازجمله میزان مطالعه و عملکرد تحصیلی آن‌ها تأثیر مستقیم داشته است [۶، ۷]. هرچند فعالیت در این شبکه‌ها سبب تسهیل ارتباط با دوستان می‌شود، به همان میزان با کاهش زمان مطالعه دانشجویان سبب اختلال در روند تحصیل آنان می‌شود. از طرفی دیگر، شبکه‌های اجتماعی صرفاً اثرات منفی ندارند و می‌توان با به‌کارگیری آن‌ها در فرایند آموزشی یا درمانی، از آن‌ها به‌طور بهینه استفاده کرد [۸].

در نظام آموزشی، پیشرفت تحصیلی مطلوب از عملکردهای مورد انتظار از دانشجویان است. با توجه به استفاده روزافزون دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی مجازی، مطالعه و بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی در فرایند آموزش و یادگیری دانشجویان ضروری به نظر می‌رسد [۹]. مطالعات نشان داده‌اند استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی تأثیر مهمی در انگیزه یادگیری و یادگیری دانشجویان و حال‌وهوای کلاس دارند [۱۰]. نتایج مطالعه‌ای دیگر در ایالات متحده نشان داد ۸۶/۷ درصد از افراد یک حساب توییتر، ۵۶ درصد یک حساب فیسبوک، ۴۳ درصد یک کانال یوتیوب و ۱۳ درصد یک حساب فلیکر داشتند [۱۱].

تاکنون مطالعات مختلفی درباره تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان و دانشجویان در دنیا انجام شده است که نشان می‌دهند این مسئله مورد مناقشه بوده و نتایج ناهمگونی داشته است. Kolek و Saunders در مطالعه‌ای ارتباط بین استفاده از فیسبوک و عملکرد تحصیلی دانشجویان را بررسی کردند. نتایج پژوهش آنان نشان داد بین معدل کل دانشجویانی که از فیسبوک استفاده می‌کردند و دانشجویانی که از فیسبوک استفاده نمی‌کردند، تفاوت معناداری وجود ندارد [۱۲]. Kirschner و Karpinski در مطالعه‌ای که روی کاربران آمریکایی انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که استفاده‌کنندگان از فیسبوک معدل کمتری داشته و ساعات کمتری را به مطالعه پرداخته‌اند [۶]. داوودی و همکاران در مطالعه‌ای که با هدف بررسی ارتباط بین میزان و نحوه به‌کارگیری اینترنت و عملکرد تحصیلی دانشجویان انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که بین میزان استفاده از اینترنت و عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد [۱۳].

اهمیت مطالعه شبکه‌های اجتماعی مجازی نه‌تنها به دلیل جایگاهی است که امروزه این شبکه‌ها بین کاربران اینترنت یافته‌اند، بلکه به دلیل نفوذ و گسترش آن‌ها در زندگی روزمره کاربران است که باعث شده شبکه‌های اجتماعی به بخشی از زندگی روزانه کاربران تبدیل شوند. از طرفی دیگر، به دلیل اینکه دانشگاه‌های علوم پزشکی نقش بسزایی در تربیت نیروهای کادر بهداشت و درمان و ارتقای سطح بهداشت و سلامت جامعه دارند و پیدایش شبکه‌های اجتماعی مجازی ممکن است روی تمام جوانب زندگی دانشجویان ازجمله ساعات مطالعه و تمرکز آن‌ها تأثیر مستقیمی داشته باشد، لذا این مطالعه با هدف بررسی تأثیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی موبایلی در پیشرفت تحصیلی دانشجویان کارشناسی پرستاری انجام شد.

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر یک مطالعه مورد-شاهدی است که در سال ۱۳۹۸ در دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی همدان انجام شد. نمونه مطالعه شامل ۲۰۰ نفر از دانشجویان کارشناسی پرستاری بودند که به روش تصادفی سیستماتیک انتخاب شدند. سپس ۱۰۰ نفر از دانشجویانی که معدل آن ها ۱۶ و کمتر بود، به گروه مورد و ۱۰۰ نفر از دانشجویانی که معدل آن‌ها ۱۶ و بیشتر بود، به گروه شاهد تخصیص یافتند. معیارهای ورود به مطالعه شامل داشتن رضایت کامل برای شرکت در مطالعه، اشتغال به تحصیل در مقطع کارشناسی پرستاری، داشتن گوشی هوشمند و عضویت حداقل در یکی از شبکه‌های اجتماعی مجازی موبایلی بود. معیارهای خروج از مطالعه نیز شامل تمایل‌نداشتن به شرکت یا ادامه حضور در مطالعه و تکمیل‌نکردن کامل پرسش‌نامه بود.

در این مطالعه برای جمع آوری داده‌ها از پرسش‌نامه مشخصات فردی و تحصیلی و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی تلفن همراه استفاده شد. این پرسش‌نامه در قالب سه بخش مشخصات فردی و تحصیلی، مشخصات مرتبط با استفاده از موبایل و اینترنت و مشخصات مرتبط با استفاده از شبکه‌های اجتماعی تنظیم شد. روایی و پایایی این پرسش‌نامه در پژوهش جوادی‌نیا و همکاران (۱۳۹۱) سنجیده شده است. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه‌شده در پژوهش رسول‌آبادی برای این پرسش نامه ۰/۸۵ برآورد شد [۱۴]. در مطالعه حاضر نیز برای بررسی روایی صوری پرسش‌نامه از ۱۰ نفز از اعضای محترم هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی همدان استفاده شد. پایایی آن نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴ به‌دست آمد که نشان

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2028-12-28]

[DOI: 10.52547/psj.19.4.52]

دهنده پایایی مناسب ابزار بود.

شیوه کار بدین صورت بود که پس از تصویب طرح در مرکز تحقیقات و کمیته اخلاق در پژوهش و شورای پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی همدان، برای انجام مطالعه در دانشکده پرستاری و مامایی معرفی‌نامه گرفته شد. پس از انجام هماهنگی‌های لازم و مراجعه به دانشکده و انتخاب واحدهای پژوهش، طبق روش نمونه گیری، گردآوری داده‌ها انجام شد. پس از معرفی و بیان اهداف مطالعه و گرفتن رضایت آگاهانه کتبی از دانشجویان، ابتدا مشخصات دموگرافیک و سپس پرسش نامه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی توسط دانشجویان تکمیل شد. درنهایت داده‌های جمع آوری‌شده با استفاده از آزمون‌های آماری کای دو، تی مستقل، تحلیل واریانس یک‌طرفه، ضریب همبستگی پیرسون و با نرم‌افزارSPSS نسخه ۱۶ تحلیل شدند.

یافته‌ها

بر اساس آزمون‌های آماری کای دو نتایج مطالعه نشان داد دو گروه از نظر ویژگی‌های فردی از قبیل سن، جنس، وضعیت تأهل و ترم تحصیلی همسان بودند (جدول ۱).

بیشتر درصد واحدهای پژوهش در گروه مورد، در شبکه اجتماعی اینستاگرام (۸۹ درصد) با مدت استفاده ۴-۳ ساعت (۲۶ درصد) و در گروه شاهد در شبکه اجتماعی اینستاگرام (۹۴ درصد) با مدت استفاده ۲-۱ ساعت (۲۶ درصد) عضو بودند.

آزمون آماری کای دو تفاوت آماری معناداری را بین دو گروه از نظر عضویت در شبکه‌های اجتماعی موبایلی نشان نداد، اما بین دو گروه از نظر مدت زمان استفاده از شبکه‌های اجتماعی موبایلی تفاوت آماری معنادار وجود داشت ($p<۰/۰۵$). همچنین بیشتر افراد در گروه مورد (۵۷ درصد) و شاهد (۷۰ درصد) قبل از ورود به دانشگاه در شبکه‌های مجازی موبایلی عضو بودند که طبق آزمون کای دو این تفاوت از نظر آماری معنادار بود ($p<۰/۰۵$) (جدول ۲).

طبق جدول ۳، آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه تفاوت آماری معناداری را بین میانگین سن، ساعات کار با اینترنت در روز، ساعات مطالعه در زمان غیر امتحان و ساعات مطالعه در زمان امتحان در دو گروه مورد و شاهد نشان نداد ($p<۰/۰۵$)، اما میانگین ساعات کار با موبایل در روز و میانگین ساعات کار با شبکه اجتماعی در روز بین دو گروه تفاوت آماری معناداری داشت ($p<۰/۰۵$) (جدول ۳). طبق نتایج به‌دست آمده در جدول ۴، بیشترین علت استفاده واحدهای پژوهش از شبکه‌های اجتماعی موبایلی در هر دو گروه مورد (۴۹ درصد) و شاهد (۴۳ درصد)، ارتباط با دوستان قدیمی بود که طبق آزمون کای دو تنها کار با شبکه‌های مجازی موبایلی به علت سرگرمی از نظر آماری تفاوت معنادار داشت ($p<۰/۰۰۱$) (جدول ۴).

جدول ۱: مقایسه فراوانی مطلق و نسبی مشخصات دموگرافیک واحدهای پژوهش بر حسب دو گروه مطالعه‌شده

گروه		مورد		شاهد		آماره آزمون χ^2	p
		تعداد	درصد	تعداد	درصد		
ترم	یک	۱۵	۱۵	۱۰	۱۰	۲/۹۱	۰/۸۱۹
	دو	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴		
	سه	۱۶	۱۶	۱۴	۱۴		
	چهار	۱۵	۱۵	۱۷	۱۷		
	پنج	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲		
	شش	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰		
	هفت	۱۰	۱۰	۱۲	۱۲		
	هشت	۸	۸	۱۱	۱۱		
سن	۲۰ تا ۳۰ سال	۹۶	۹۶	۹۴	۹۴	۱/۳۴	۰/۳۰۵
	۳۰ تا ۴۰ سال	۳	۳	۶	۶		
	> ۴۰ سال	۱	۱	۰	۰		
وضعیت تأهل	متأهل	۳۰	۳۰	۱۹	۱۹	۴/۲۵	۰/۷۲۸
	مجرد	۷۰	۷۰	۸۱	۸۱		
جنس	مؤنث	۶۸	۶۸	۵۹	۵۹	۱/۵۹	۰/۶۳
	مذکر	۳۲	۳۲	۴۱	۴۱		

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2028-12-28]

[DOI: 10.52547/psj.19.4.52]

جدول ۲: مقایسه فراوانی مطلق و نسبی علل استفاده از شبکه‌های مجازی موبایلی و زمان عضویت واحدهای پژوهش بر حسب دو گروه مطالعه‌شده

گروه		مورد		شاهد		آماره آزمون χ^2	p
		تعداد	درصد	تعداد	درصد		
شبکه‌های اجتماعی	فیسبوک	۲۲	۲۲	۱۹	۱۹	۲/۳۴	۰/۶۷۳
	تلگرام	۶۳	۶۳	۶۷	۶۷		
	واتساپ	۷۵	۷۵	۸۱	۸۱		
	اینستاگرام	۸۹	۸۹	۹۴	۹۴		
	اسکایپ	۱۲	۱۲	۹	۹		
مدت‌زمان استفاده	کمتر از ۱ ساعت	۱۱	۱۱	۱۹	۱۹	۱۰/۱۲	۰/۰۴
	۱-۲ ساعت	۲۳	۲۳	۳۸	۳۸		
	۲-۳ ساعت	۲۰	۲۰	۱۵	۱۵		
	۳-۴ ساعت	۲۶	۲۶	۱۲	۱۲		
	۴-۵ ساعت	۱۶	۱۶	۱۰	۱۰		
	بیشتر از ۵ ساعت	۴	۴	۶	۶		
عضویت در شبکه‌های مجازی	قبل از دانشگاه	۳۵	۳۵	۷۰	۷۰	۱۰/۱۵	۰/۰۰۶
	سال اول ورود	۵۷	۵۷	۲۱	۲۱		
	سال دوم به بعد	۸	۸	۹	۹		

جدول ۳: توزیع میانگین و انحراف معیار مشخصات دموگرافیک واحدهای پژوهش بر حسب دو گروه مطالعه‌شده

گروه	مورد		شاهد		آماره آزمون F	p
مشخصات	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار		
سن (سال)	۲۱/۳۳	۲/۲۶	۲۱/۰۴	۲/۴۶	۰/۲۵۸	۰/۷۷۳
میانگین ساعات کار با موبایل در روز	۳/۰۱	۲/۲۱	۲/۵۷	۱/۸۳	۰/۳۷۸	۰/۰۰۸
میانگین ساعات کار با اینترنت در روز	۲/۴	۱/۹۷	۲/۱۵	۱/۷۳	۰/۵۷۸	۰/۲۲
سطح میانگین ساعات کار با شبکه اجتماعی در روز	۰/۹	۱/۵۸	۰/۵	۱/۱۸	۰/۰۰۲	۰/۰۴۶
میانگین ساعات مطالعه در زمان غیر امتحان	۱/۵۷	۱/۳۵	۱/۸۹	۱/۱۲	۰/۹۸۹	۰/۳۲۴
میانگین ساعات مطالعه در زمان امتحان	۸/۲۱	۳/۲۵	۸/۹۸	۳/۶	۰/۶۸۷	۰/۳۴۱

جدول ۴: مقایسه فراوانی مطلق و نسبی علل استفاده از شبکه‌های مجازی موبایلی واحدهای پژوهش بر حسب دو گروه مطالعه‌شده

گروه	مورد		شاهد		آماره آزمون df=1	p
عضویت در شبکه‌های مجازی	تعداد	درصد	تعداد	درصد		
استفاده از تجربیات دیگران	۶	۶	۸	۸	۲/۹۱	۰/۴۲
آموزش	۳	۳	۵	۵	۲/۶۵	۰/۳۶۴
پیداکردن دوست جدید	۱	۱	۲	۲	۱/۷۰۹	۰/۶۵۱
سرگرمی	۱۵	۱۵	۱۳	۱۳	۰/۸۰۷	۰/۵۷
ارتباط با دوستان قدیمی	۴۹	۴۹	۴۳	۴۳	۱۶/۱۱	<۰/۰۰۱
به اشتراک گذاشتن تصاویر	۱۲	۱۲	۱۷	۱۷	۰/۱۳۲	۰/۹۸۶
ارتباط با دوستان کنونی	۱۴	۱۴	۱۲	۱۲	۰/۵۱	۰/۲۲

بحث

به طورکلی نتایج این مطالعه نشان داد دانشجویانی که معدل کمتری داشتند، به‌طور معناداری بیشتر از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کردند. همچنین عضویت در شبکه‌های اجتماعی مجازی موبایلی در سال اول دانشگاه با افت تحصیلی همراه بوده است. در این راستا، Sampasa و همکاران [۲۰۱۹] در مطالعه‌ای با هدف بررسی تأثیر استفاده از شبکه‌های مجازی بر ارتباطات و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان به این نتیجه رسیدند که استفاده بیش از دو ساعت در روز از شبکه‌های اجتماعی مجازی باعث افت عملکرد تحصیلی و ارتباطات دانش‌آموزان می‌شود [۱۵]. Ainin و همکاران [۲۰۱۵] نیز در مطالعه‌ای با هدف بررسی تأثیر فیسبوک بر وضعیت اجتماعی و عملکرد تحصیلی نشان دادند میزان ساعات مطالعه با عملکرد

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2028-12-28]

[DOI: 10.52547/psj.19.4.52]

تحصیلی دانش‌آموزان رابطه معکوس دارد [۱۶]. ازجمله مهم‌ترین عواملی که سبب تأثیر منفی استفاده از شبکه‌های مجازی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان و دانش‌آموزان می‌شود، کاهش زمان مطالعه ناشی از استفاده از این شبکه‌هاست. مطالعات مختلف در این زمینه نشان داده‌اند اغلب دانشجویان این‌گونه فعالیت‌های جانبی را ازجمله مهم‌ترین عوامل بازدارنده از مطالعه می‌دانند که این موضوع سبب عقب‌ماندگی آن‌ها از تحصیل و افزایش زمان دوره تحصیل می‌شود. مسئله تأثیر میزان ساعات استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر ساعات مطالعه دانشجویان در مطالعات مختلف بررسی شده است؛ برخی از این مطالعات مانند مطالعه Junco [۲۰۱۲] و Pasek و همکاران [۲۰۰۹] ارتباطی بین ساعات استفاده از شبکه‌های مجازی با ساعات مطالعه دانشجویان مشاهده نکردند [۱۷، ۱۸].

همچنین برخی مطالعات مانند مطالعه داستانی و همکاران [۲۰۱۶] و منصوریان و همکاران [۲۰۱۵] برخلاف مطالعه حاضر، نتیجه گرفتند که استفاده از شبکه‌های اجتماعی تأثیری بر معدل کل افراد ندارد [۱، ۴]. از سوی دیگر، مطالعه حاضر نشان داد دانشجویان در بیشتر موارد شب‌ها از شبکه‌های اجتماعی موبایلی استفاده می‌کنند. این موضوع سبب ایجاد خستگی روزانه در دانشجویان به دلیل اختلال در خواب می‌شود که به‌صورت نداشتن تمرکز در یادگیری و افت سطح عملکرد تحصیلی دیده می‌شود.

از دیگر یافته‌های مهم این مطالعه، تأثیر زمان عضویت در شبکه‌های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان است. بیشتر افرادی که معدل کمتری داشتند، در سال اول ورود به دانشگاه اقدام به عضویت در این شبکه‌ها کرده بودند. این در حالی است که بیشتر افراد در گروه شاهد پیش از ورود به دانشگاه در این شبکه‌ها عضو بوده‌اند. این موضوع ممکن است ناشی از حساسیت‌های موجود در سنین جوانی و ورود به محیط جدید مثل دانشگاه و ارتباط با جنس مخالف باشد [۱۹].

در این مطالعه بیشترین دلیل عضویت در شبکه‌های اجتماعی موبایلی، ارتباط با دوستان قدیمی بوده است. در مطالعه Pempek و همکاران [۲۰۰۹] در زمینه بررسی تجربیات دانشجویان در استفاده از شبکه‌های مجازی مشخص شد ارتباط با دوستان قدیمی که در حال حاضر در دسترس نبوده‌اند، مهم‌ترین دلیل استفاده دانشجویان از شبکه‌های اجتماعی مجازی بوده است [۲۰] که از این نظر با نتایج مطالعه حاضر همخوانی دارد.

مهم‌ترین نقطه قوت این مطالعه را می‌توان آشناکردن جامعه محققان حیطه نظام آموزش سلامت به تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی موبایلی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان با توجه به افزایش استفاده روزافزون این شبکه‌ها توسط دانشجویان در نظر گرفت. هرچند با توجه به غیرقانونی بودن استفاده از برخی از این شبکه‌های اجتماعی مجازی در کشور، بدیهی است که برخی دانشجویان عضو در این شبکه‌ها از پاسخ‌دادن صحیح در این خصوص اجتناب کرده‌اند که این عامل سبب عدم امکان تعمیم نتایج به کل جامعه دانشجویان کشور می‌شود.

از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به این نکته اشاره کرد که با توجه به اینکه بیشتر دانشجویان پذیرفته‌شده به دلیل قرارگرفتن دانشگاه علوم پزشکی همدان در غرب، از شهرهای غربی کشور هستند، لذا دامنه تعمیم‌پذیری نتایج حاصل از این مطالعه به کل مناطق کشور امکان‌پذیر نخواهد بود.

نتیجه‌گیری

به‌طورکلی، سهولت کار با این شبکه‌ها و بازه گسترده اطلاعاتی این پایگاه‌ها، مهم‌ترین دلیل استفاده دانشجویان از این شبکه‌ها به‌منظور پیداکردن دوستان قدیمی است. با توجه به نوظهور بودن پدیده شبکه‌های اجتماعی مجازی موبایلی و عدم آشنایی با آثار استفاده ازین شبکه‌ها، لزوم انجام پژوهش بیشتر در سایر حیطه‌های تأثیرگذار این شبکه‌ها بر دانشجویان ازجمله سلامت روان دانشجویان را باید در نظر گرفت. همچنین با توجه به نتایج این مطالعه حاکی از عملکرد تحصیلی ضعیف‌تر در دانشجویانی که در سال اول ورود به دانشگاه اقدام به عضویت در این شبکه‌ها کرده‌اند، ضروری است مراکز دانشگاهی با همکاری مراکز مشاوره به اطلاع‌رسانی دقیق در خصوص استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی موبایلی و آثار مختلف آن‌ها در ابتدای ورود دانشجویان به دانشگاه‌ها اقدام کنند.

پیشنهادها

به مراکز دانشگاهی پیشنهاد می‌شود در خصوص این شبکه‌ها و آثار آن‌ها در ابتدای ورود دانشجویان به دانشگاه‌ها اطلاع‌رسانی‌های لازم را انجام دهند.

تشکر و قدردانی

مقاله حاضر نتیجه طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی همدان با کد اخلاق IR.UMSHA.REC.1398.779 است. بدین‌وسیله پژوهشگران نهایت سپاس و قدردانی خود را از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی همدان و مسئولان، کارکنان و دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی ابراز می‌دارند.

تضاد منافع

هیچ‌گونه تعارض منافعی بین نویسندگان این مقاله وجود ندارد.

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2028-12-28]

[DOI: 10.52547/psj.19.4.52]

حمایت مالی

دانشگاه علوم پزشکی همدان منابع مالی این مطالعه را تأمین کرده است.

REFERENCES

1. Dastani M. The role of social networks on academic achievement of Gonabad University of Medical Science' students. The Journal of Medical Education and Development. 2016;11(2):153-60. (Persian)
2. Bashir H, Afrasiabi MS. Internet social networks and Youth life style: a case study of the largest Iranians' virtual community. Journal of Iranian Cultural Research. 2012;5(1):31-62. (Persian)
3. Aghili SV, Poory E. The effects of of virtual social networks on interpersonal communication. Culture Communication. 2011;1(3):25-44. (Persian)
4. Delshadi Z, Qorbani M, Delshadi M, Safari O, Pashaei T, Mansourian M. Survey of social networking usage and its relationship with the study status of students of Ilam universities 2015. Rahavard Salamat Journal. 2016;2(2):32-41.
5. Zokaee MS, Khatibi F. Relationship of presence in cyberspace and modern identity, research in young Iranian internet users. Journal of Social Sciences. 2012;33:34-7. (Persian)
6. Kirschner PA, Karpinski AC. Facebook® and academic performance. Computers in Human Behavior. 2010; 26(6):1237-45.
7. Thompson LA, Dawson K, Ferdig R, Black EW, Black NP, Coutts J. The intersection of online social networking with medical professionalism. Journal of General Internal Medicine. 2008;23(7):954-7.
8. Ranjbar Z, Darvize Z, Naraghizade A. Compare the amount and type of use of the internet in relation to mental health and academic performance of students in Tehran. Psychological studies. 2011;2(7):11-36. [Persian]
9. Farajollahi M, Najafi H, Nosrati Hashi K, Najafiyan S. Relationship between learning styles and academic achievement of university students. Education Strategies in Medical Sciences. 2013;6(2):83-8. (Persian)
10. Mazer JP, Murphy RE, Simonds CJ. The effects ofbteacher self disclosure via facebook on teacher credibility. Learning, Media and Technology. 2009;34(2):175-83.
11. Thackeray R, Neiger BL, Smith AK, Van Wagenen SB. Adoption and use of social media among public health departments. BMC Public Health. 2012;12(1):1-6.
12. Kolek E, Saunders D. Online disclosure: an empirical examination of undergraduate Facebook profiles. NASPA Journal. 2005;45(1):1-25.
13. Davoudi R, Nourbakhsh Bonjar R, Kamali N. Relationship between rate of internet use and the type of its use with academic performance of the students in Islamic Azad University of Zanjan. Information and Communication Technology in Educational Sciences. 2012;2(2):73-94. (Persian)
14. Javadinia SA, Erfanian M, Abedini MR, Bijari B. The effects of social networks on academic achievement of students, a study in Birjand University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education. 2012;12(8):598-605. (Persian)
15. Sampasa- Kanyinga H, Chaput JP, Hamilton HA. Social media use, school connectedness, and academic performance among adolescents. The Journal of Primary Prevention. 2019;40(2):189-211.
16. Ainin S, Naqshbandi MM, Moghavvemi S, Jaafar NI. Facebook usage, socialization and academic performance. Computers & Education. 2015;83:64-73.
17. Junco R. The relationship between frequency of Facebook use, participation in Facebook activities, andstudent engagement. Computers & Education. 2012;58(1):162-71.
18. Pasek J, Hargittai E. Facebook and academic performance: reconciling a media sensation withdata. First Monday. 2009;14(5):2498.
19. Ehteshamzade P, Ahadi H, Enayati M, Mazaheri MM, Heidari AR. Relationship between extravertion, neuroticism, forgiveness and islamic coping strategies with happiness in college students of Ahvaz Universities in 1387. Knowledge & Research in Psychology. 2008;10(38):63-62. (Persian)
20. Pempek TA, Yermolayeva YA, Calvert SL. College students' social networking experiences on Facebook. Journal of Applied Developmental Psychology. 2009;30(3):227-38.

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2028-12-28]

[DOI: 10.61186/psj.19.4.52]